

Scenekultur blant profesjonsstudentene i Bergen

Da det psykologiske fakultet i Bergen fylte 25 år, ønsket studentene å gratulere med en gave. De satte opp teaterstykket Equus av Peter Shaffer.

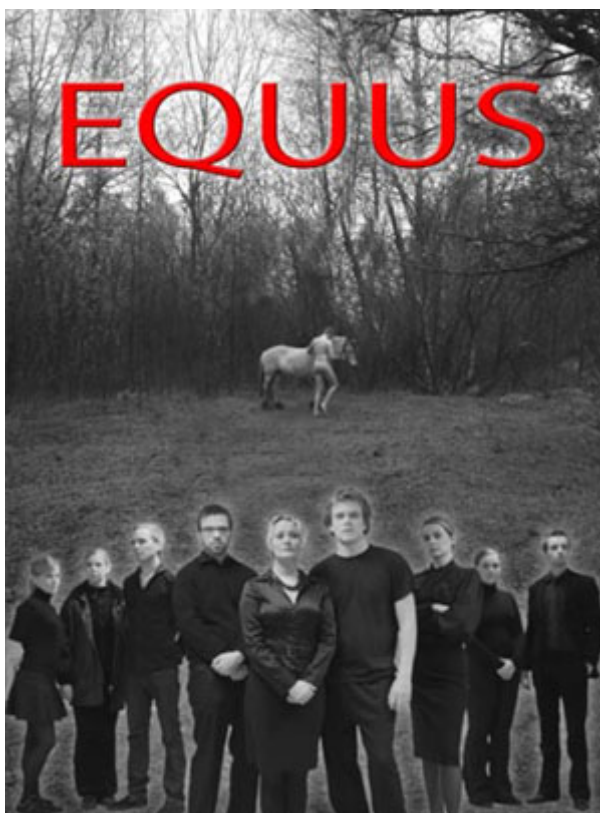
TEKST:

Christian Moltu

FOTO:

Kristin Tufteland

PUBLISERT 1. august 2005

Skuespillerne bak rollene i Equus. Fra venstre Guro Bratset, Hilde Ryland, Fredrik Sylvester Jensen, Espen Odden, Anne Hilde Andersen, Ole Sigurd Godager, Veslemøy Vold, Kristin Andreassen og Svein Hermansen.

Equus er et stykke fra syttitallet som er satt opp av profesjonelle ensembler verden rundt. Interessen for scenekunst har tiltatt i studentmiljøet ved profesjonsstudiet i Bergen, og de siste tre årene har det blitt utviklet en god revytradisjon. Studentrevyen har gått fra å være en intern uhøytidelig forestilling til å bli en stor satsing rettet mot et allment publikum med profesjonelt produksjonsutstyr i ryggen. Gjennombruddet kom i mars i fjor, da aviser og publikum var over seg av begeistring for det nye skuddet på stammen for studentkulturen i Bergen.

Gerd Kvale, påtroppende dekan ved det psykologiske fakultet, syntes studentenes initiativ var meget hyggelig, og fakultetet gjorde det hele mulig ved sjenerøst å dekke mesteparten av utgiftene ved produksjonen. Kvale, som har fulgt utviklingen av teatermiljøet med glede, tenkte likevel at et så intenst og tekstbasert stykke som Equus kunne være en utfordring.

– Jeg ble ikke overrasket over at studentene ønsket å ta revysuksessene videre til en teateroppsetning, det lå vel nesten i kortene etter de unisont positive tilbakemeldingene som er kommet. Spranget fra revyformatet til et stykke som Equus er imidlertid stort, og fallhøyden tilsvarende. Jeg syntes studentene viste et stort mot, kanskje på grensen til overmot, ved å velge en så krevende tekst til jubileumsforestilling.

Lidelse og lidenskap

Det er vanskelig å ikke bli berørt av stykket. Equus er i sin ytre historie basert på en faktisk hendelse. En gutt blindet seks hester i en stall med en metallpigg. Stykket dykker inn i denne historien etter at udåden er skjedd, inn i forholdet mellom gutten og psykiateren som blir satt til å forstå og å hjelpe han. Disse rammene gir plass for Peter Schaffer til å diskutere vesentlige spørsmål: Hvordan skal vi forstå det avvikende? Hvor nært sammenvevd er lidelsen og lidenskapen? Kan en lindre lidelse uten å lamme lidenskap? Henter livet sin kraft i den eksistensielle smerten? Equus er et stykke som spiller på mytologi, lidenskap, erotikk og tro. Equus, hesteguden, vises i stykket som sjalu mester og samtidig en slave – den kontrollerer gjennom underkastelse. Anne Hilde Andersen, psykologstudent og en krumtapp bak alt det sceniske som har blitt skapt ved fakultetet de senere årene, har vært fascinert av stykket lenge før hun visste at hun skulle studere psykologi. Hun har både lagt regien, instruert skuespillere og selv spilt en av hovedrollene i jubileumsforestillingen Equus.

– Forbrytelsen, karakterene, relasjonene og de lange monologene til psykiateren lokker med kompleksitet og spenning. Hele stykket bærer en stemning av noe trist og fint på samme tid, og jeg synes det er utrolig tiltalende. Ordet og ikke minst fenomenet «Gudeslave» er vakkert, og tanken på en sjalu Gud skremmende. Det er et stykke som får meg til ikke bare å tenke over de psykologiske og faglige aspektene, men til å stille meg selv spørsmålene som Peter Schaffer maner frem i stykket. Har du opplevd virkelig lidenskap? Har du noe å tilbe? Teksten favner så mye; spenning, romantikk, sex, galskap og humor. Det er et stykke som lever side om side med publikum. En forestilling kan romme mye latter, mens en annen i større grad finner alvor.

Premiereenerver

Til oppsetningen av Equus ønsket Andersen en intim scene, og rigget derfor i overkant av hundre publikumsplasser rundt en minimalistisk scenografi. Den avlange scenen rommet psykiateren Martha Wolds kontor, avgrenset av en skrivepult og et piano, og gutten Alan Strands soverom på institusjonen. Mens teksten spilles ut som en svingende pendel mellom nåtid og fortid, skapes andre rom på scenen. Stilistiske og veloverveide kostymer gjør at stallen der udåden fant sted og stuen hjemme hos Alan vokser frem for publikum uten forstyrrende sceneskift. De ni skuespillerne og de som arbeidet i kulissene brukte nesten all sin tid i studio i den siste tiden før premieren, mens nervene vokste seg stadig større. Anne Hilde Andersen vet alt om kvalmen man kjenner på før en forestilling.

– Premieren var forferdelig. Det synes jeg alltid om å stå på scenen under forestillinger. Jeg angret alltid på at jeg setter meg selv i den situasjonen når det nærmer seg premiere, og synes det er gøy først når jeg har kommet meg av scenen igjen. I Equus var det bare én scene som var kjekk å spille hver gang. Det er en scene der psykiateren virkelig åpner seg for gutten, og de har en utrolig herlig dialog og forståelse av hverandre. Jeg opplevde også til min store forbauselse at første akt av aller siste forestilling var kjempekjekk. Jeg tenkte ikke en gang på alle scenene som gjenstod før jeg igjen trygt kunne forlate scenen. Det var en av de beste opplevelsene ved hele oppsetningen. Å være på scenen og ikke konstant være nervøs og ville vekk derifra.

Hun var ikke den neste som var nervøs. Ole Sigurd Godager som spilte den andre hovedrollen, gutten Alan Strand, hadde også en omfattende og krevende rolle som gav grunn til sommerfugler i magen. Svein Hermansen, som har komponert musikken til psykologstudentenes versjon av Equus, og som fremfører denne på piano i rollen som Martha Wolds venn, var spent på mottakelsen hans komposisjon ville få blant publikum.

Sterke bånd

Det var altså mye nerver ute og gikk, men frykten for fiasko viste seg ubegrunnet. Både publikum og tilstedeværende presse var strålende fornøyde med teateropplevelsen. Innad i gjengen bak stykket var de også stolte over det de hadde klart å skape sammen. Det utvikles sterke bånd mellom dem som deler så mye tid sammen i forberedelsen av et slikt prosjekt. Tradisjonen for studentrevy og teater som nå har befestet seg på det jubilerende fakultetet i Bergen knytter sammen studenter fra ulike kull og skaper samhold utover den faglige hverdagen. For Anne Hilde Andersen har dette vært et vesentlig aspekt ved studiet.

– Det har vært av stor betydning for meg. For det første har det stor del av æren for at jeg har likt meg så godt på psykologstudiet, og derfor vil ha mange fine minner fra den tiden. Jeg har også fått gode muligheter for å bli kjent med studenter på tvers av alle kullene. Dette var noe som var mye mer uvanlig på profesjonsstudiet tidligere. I tillegg til det sosiale tror jeg også vi lærer mye som vi kan ha nytte av i arbeidslivet ved å stå på en scene. Hver gang man gjør noe man synes er skummelt, og skulle ønske man ikke

måtte gjennomføre, så vokser man litt. Her kommer sceneprestasjon inn også. Erfaringen man får ved å tenke at man kommer til å svime av eller kaste opp når man går ut på scenen, og så overleve og kanskje til og med gjøre det bra, tror jeg kan overføres til mange situasjoner i arbeidslivet og terapirommet.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 42, nummer 8, 2005, side 722-723

TEKST:

Christian Moltu, Psykologspesialist, Ph.D., Helse Førde og Førsteamanuensis II, Universitetet i Bergen

FOTO:

Kristin Tufteland